Lietas Nr. 11092103913
Lietas arhīva Nr. SKK-0337-16

LĒMUMS
Rīgā 2016.gada 29.novembrī

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Branta
tiesnesis V.Čiževskis
tiesnesis A.Freibergs

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /A.S./, viņa aizstāvja A.Ozolnieka, apsūdzētā /I.P./ un viņa aizstāves I.Kajakas kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 11.februāra spriedumu
/I.P./, /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 16 gadiem un policijas kontroli uz 3 gadiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta piekto daļu galīgais sods /I.P./ noteikts brīvības atņemšana uz 18 gadiem un policijas kontrole uz 3 gadiem.

/A.S./, /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 14 gadiem un policijas kontroli uz 3 gadiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu galīgais sods /A.S./ noteikts brīvības atņemšana uz 14 gadiem 2 mēnešiem un policijas kontrole uz 3 gadiem.

Cietušajai /S.C./ noteikta materiālā kaitējuma kompensācija 2596,21 *euro* apmērā un morālā kaitējuma kompensācija 100 000 *euro* apmērā.
Kaitējuma kompensāciju 102 596,21 *euro* apmērā /S.C./ labā nolemts piedzīt solidāri no /I.P./ un /A.S./.
Cietušajai /S.C./ izmaksāto kaitējuma kompensāciju 1600 *euro* apmērā valsts labā nolemts piedzīt solidāri no /I.P./ un /A.S./.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 11.februāra spriedumu /I.P./ un /A.S./ atzīti par vainīgiem Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par personu grupā izdarītu citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu, kas saistīta ar laupīšanu (slepkavību pastiprinošos apstākļos).
Pirmās instances tiesa konstatēja, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apstākļos.
2013.gada 4.oktobrī /A.S./ un /I.P./ vienojās izdarīt laupīšanu. Saskaņā ar vienošanos /I.P./ pudelē ar alkoholu izšķīdināja vairāk nekā vienu tableti *Leponex* (klozapīns), tādējādi sagatavojot šķīdumu, kas bija paredzēts laupīšanas izdarīšanas atvieglošanai, apzinoties, ka šāds šķīdums ir bīstams cilvēka veselībai un dzīvībai, izsauc cilvēkam bezsamaņas stāvokli un atmiņas zudumu.
2013.gada 4.oktobra vakarā ap plkst. 23.00 /A.S./ un /I.P./ satikās Vecrīgā, kur sāka novērot cilvēkus, īpašu uzmanību pievēršot alkohola ietekmē esošiem un meklējot piemērotu personu, pret kuru vērst laupīšanas uzbrukumu. Novērojumu gaitā tika pamanīts /G.C./, kurš kopā ar draugiem atpūtās Vecrīgā, un bija alkohola reibumā. /A.S./ un /I.P./ vienojās vērst laupīšanas uzbrukumu pret /G.C./.
2013.gada 5.oktobrī pēc plkst.02.16, kad /G.C./ devās prom no Vecrīgas, /A.S./ un /I.P./ viņam sekoja, uzsāka sarunu, iepazinās un turpināja iet kopā ar /G.C./. Izmantojot to, ka /G.C./ bija alkohola reibumā, /I.P./ piedāvāja /G.C./ iedzert no pudeles, kurā bija /I.P./ sagatavotais šķīdums, apzinoties, ka *Leponex* (klozapīna) un alkohola kombinēta lietošana pastiprina šo abu vielu mijiedarbību un sekas var būt bīstamas cilvēka veselībai un dzīvībai. /G.C./ piekrita piedāvājumam un iedzēra no pudeles.
Turpinot savas noziedzīgās darbības, /A.S./ un /I.P./ vairākas reizes piedāvāja /G.C./ iedzert no pudeles, apzinoties, ka alkohola vietā piedāvā /G.C./ cilvēka veselībai un dzīvībai bīstamu šķīdumu, tādējādi vēloties panākt /G.C./ veselības stāvokļa pasliktināšanos, kā arī apzināti pieļaujot sekas, kādas varētu iestāties no šāda veselībai un dzīvībai bīstama šķīduma lietošanas, ar nolūku panākt, lai /G.C./ nebūtu spējīgs pretoties laupīšanai. /G.C./, atsaucoties /I.P./ un /A.S./ piedāvājumiem, vairākkārt dzēra no pudeles, izdzerot gandrīz visu sagatavoto šķīdumu.

Ne vēlāk kā plkst.03.30, kad /I.P./, /A.S./ un /G.C./ atradās Kronvalda parkā, Rīgā, apmēram 40 metrus no Miķeļa ielas un Kronvalda bulvāra krustojuma, virzienā uz Elizabetes ielas pusi, mantkārīga motīva vadīti, nolūkā nolaupīt /G.C./ līdzi esošās mantas, redzot, ka /G.C./ atrodas tādā stāvoklī, ka vairs nav spējīgs pretoties, /I.P./, pielietojot fizisku spēku, vismaz vienu reizi iesita /G.C./ pa seju un, ievilcis /G.C./ blakus esošajos krūmos, nogrūda viņu zemē. Pēc sitiena /G.C./ neizrādīja nekādu reakciju, nepretojās un neko neteica. Kamēr /A.S./ blakus novēroja apkārtni, lai brīdinātu par kāda tuvošanos, /I.P./ pārmeklēja uz zemes guļošā /G.C./ apģērba kabatas, nolaupot /G.C./ piederošas mantas 628,95 *euro* vērtībā. Pēc mantu nolaupīšanas /I.P./ un /A.S./ aizskrēja prom no noziedzīgā nodarījuma vietas, atstājot /G.C./ guļam zemē.

Saskaņā ar 2013.gada 29.novembra eksperta atzinumu Nr.909 cietušā /G.C./ nāve iestājās 2013.gada 5.oktobrī no kombinētas saindēšanās ar etilspirtu un klozapīnu, par ko liecina augsta etilspirta koncentrācija asinīs (3,55 promiles), letāla klozapīna koncentrācija asinīs (1,46mg/L), kā arī ātrai nāvei raksturīga aina. Nāve ir tiešā cēloņsakarībā ar kombinētu saindēšanos no alkohola un klozapīna.

/G.C./ konstatēts deguna kaula lūzums, kas radies neilgi pirms nāves iestāšanās cieta trula priekšmeta iedarbības rezultātā un pēc sava rakstura, attiecinot uz dzīvām personām, pieskaitāms pie viegliem miesas bojājumiem.

Ar iepriekš minētajām darbībām /I.P./ un /A.S./ personu grupā izdarīja slepkavību, kas saistīta ar laupīšanu, nolaupot /G.C./ piederošu kustamu mantu 628,95 *euro* vērtībā.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /A.S./, viņa aizstāvja A.Ozolnieka, apsūdzētā /I.P./ un viņa aizstāves I.Kajakas apelācijas sūdzībām, Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 11.februāra spriedums atstāts negrozīts.

Par Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmumu apsūdzētais /A.S./, viņa aizstāvis A.Ozolnieks, apsūdzētais /I.P./ un viņa aizstāve I.Kajaka iesniedza kasācijas sūdzības.

Apsūdzētais /A.S./ kasācijas sūdzībā lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pamatojot savu lūgumu, apsūdzētais /A.S./ norāda, ka viņa darbībās nav konstatējamas Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva visas nepieciešamās pazīmes.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka viņam nebija nekāda pamata domāt un paredzēt, ka medikamenta daudzums, kas bija pievienots alkoholiskajam dzērienam, varētu izraisīt letālas sekas, tas ir, cietušā /G.C./ nāvi. Pēc kasācijas sūdzības iesniedzēja domām, viņš izdarījis nevis slepkavību personu grupā, kas saistīta ar laupīšanu, bet gan laupīšanu, kas, iespējams, kvalificējama saskaņā ar Krimināllikuma 176.panta ceturto daļu.

Kasācijas sūdzībā izteikts lūgums lietu izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē.

Apsūdzētā /A.S./ aizstāvis A.Ozolnieks kasācijas sūdzībā pamatā norādījis uz tiem pašiem Krimināllikuma pārkāpumiem un Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem, kas norādīti apsūdzētā /A.S./ kasācijas sūdzībā, un savu viedokli pamatojis ar argumentiem, kurus savā kasācijas sūdzībā minējis apsūdzētais /A.S./.

Kasācijas sūdzībā izteikts lūgums lietu izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē.

Apsūdzētais /I.P./ kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu, jo viņa nodarījums ir nepareizi kvalificēts pēc Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punkta.

Pamatojot savu lūgumu, apsūdzētais /I.P./ norādījis, ka tiesas nav izvērtējušas faktu, ka cietušā /G.C./ nāve varēja iestāties no saindēšanās ar alkoholu, kad klozapīns vēl nebija iedarbojies. Tiesas nav izvērtējušas faktu, ka cietušais pēc laupīšanas ir pārvietojies, līdz ar to nav zināms, ko viņš darījis. Turklāt eksperta atzinumā norādītais par klozapīna letālu devu, pēc apsūdzētā domām, ir pieņēmums, nevis pierādījums.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs neatzīst savu vainu slepkavībā. Turklāt /I.P./ nepiekrīt spriedumā norādītajam, ka pret cietušo pielietojis vardarbību. Cietušais, esot alkohola reibumā, kritis un pret asfaltu sasitis degunu.

Apsūdzētais /I.P./ arī norādījis, ka pilnībā atzīst laupīšanas faktu, līdz ar to, pēc viņa domām, viņam noteikts nepamatoti bargs sods. Turklāt noteiktie sodi saskaitīti pilnībā, nevis daļēji, kā tas norādīts tiesas sēdē. Pēc apsūdzētā domām, pārāk liels ir arī noteiktās kaitējuma kompensācijas apmērs.

Kasācijas sūdzībā izteikts lūgums lietu izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē.

Apsūdzētā /I.P./ aizstāve I.Kajaka kasācijas sūdzībā lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pēc aizstāves domām, apelācijas instances tiesas nolēmums ir pretrunā ar Krimināllikuma 1.panta pirmajā daļā, Kriminālprocesa likuma 19.panta trešajā daļā un 124.pantā noteikto, apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 1. un 2.punktā norādītos Krimināllikuma pārkāpumus un tādējādi pieļāvusi Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Pēc aizstāves domām, lietā nav konstatējams visu objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums, lai apsūdzētā /I.P./ darbības kvalificētu kā slepkavību. Nav konstatēts /I.P./ nodoms nonāvēt cietušo. Ņemot vērā agrāko pieredzi, kā arī zinot, cik daudz klozapīna ir pievienots pudelē esošajam alkoholiskajam dzērienam, apsūdzētais /I.P./ nepieļāva, ka cietušais varētu nomirt.

Tiesu toksikoloģijas laboratorijas vadītājs, speciālists /D.T./ 2015.gada 9.februāra tiesas sēdē liecināja, ka klozapīna koncentrācija nav bijusi letāla, ko apstiprināja arī 2015.gada 4.novembra tiesas sēdē. Eksperts norādīja, ka, iespējams, cietušā nāves brīdī *Leponex* vēl nebija sasniedzis maksimālo

koncentrāciju. Līdz ar to aizstāve secina, ka nāves cēlonis nav saindēšanās ar etilspirtu un klozapīnu, bet īstais cietušā nāves iemesls nav noskaidrots. Neizvērtējot visus pierādījumus kopsakarībā, apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Krimināprocesa likuma 124.pantā noteikto.

Aizstāve uzskata, ka nav ievērots Krimināprocesa likuma 19.panta trešajā daļā noteiktais, jo lietā nav neviena pierādījuma, ka klozapīns uz nāves iestāšanās brīdi bija sasniedzis maksimālo koncentrāciju un bija tiešā cēloniskā sakarā ar /G.C./ nāvi.

Pēc aizstāves domām, lietas iztiesāšana nebija objektīva un taisnīga, jo netika ņemti vērā faktiskie un "pieļaujamie" apstākļi. Proti, tā kā slepkavība ir noziegums ar materiālu sastāvu, obligāta tā sastāva pazīme ir cēloņsakarība. Proti, lietā nav pierādīts, ka cietušā nāve ir iestājusies vainīgā (vainīgo) nodarījuma rezultātā, ka vainīgie, vēršoties pret cietušo, vēlējušies viņa nāves iestāšanos (tiešs nodoms), apzinājuši pieļāvuši šādu seku iestāšanos vai bijuši vienaldzīgi pret sekām (netiešs nodoms). Ņemot vērā, ka /I.P./ jau iepriekš bija izdarījis laupīšanu, izmantojot klozapīnu, viņš bija pārliecināts, ka nevarēja iestāties letālas sekas vai bijis vienaldzīgs pret to, ka šādas sekas varētu iestāties.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas 2014.gada 14.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKK-76/2014 un 2014.gada 21.maija lēmumu lietā Nr.SKK-360/2014, aizstāve uzskata, ka lietā nav savākts un pierādīts visu nepieciešamo objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums, kas ļautu /I.P./ darbības kvalificēt kā slepkavību.

Augstākā tiesa atzīst, ka kasācijas sūdzībās izteiktie lūgumi par kasācijas sūdzību izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē ir noraidāmi. Saskaņā ar Krimināprocesa likuma 583.panta pirmo daļu tiesnesis, kuram uzdots referēt, nosaka lietas izskatīšanu rakstveida procesā vai izskatīšanu tiesas sēdē. No Krimināprocesa likuma 583.panta otrās daļas izriet, ka lietas izskatīšanu kasācijas instances tiesas sēdē nosaka tad, ja nepieciešami papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties tiesas procesā, vai, pēc Augstākās tiesas ieskata, attiecīgajai lietai var būt īpaša nozīme likuma normu interpretēšanā. Augstākā tiesa atzīst, ka lēmumu lietā iespējams pieņemt pēc lietā esošiem materiāliem, jo papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, nav nepieciešami un konkrētajai lietai nav īpašas nozīmes likuma normu interpretēšanā.

Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Saskaņā ar Krimināllikuma 1.panta pirmo daļu pie krimināatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kuram ir visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Noziedzīga nodarījuma sastāvs ir noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijas pamats. Lai pareizi kvalificētu noziedzīgu nodarījumu, ir jākonstatē pilnīga atbilstība starp noziedzīgā nodarījuma faktiskajām pazīmēm un Krimināllikuma normā paredzētā konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm (*sk. Noziedzīgs nodarījums: Mācību grāmata. U.Krastiņš. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 26.-27.lpp.*).

Tikai tajā gadījumā, kad noziedzīgā nodarījuma faktiskās pazīmes sakrīt ar konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, kas paredzētas Krimināllikumā, ir pamats atzīt, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, un pareizi to kvalificēt.

Savukārt saskaņā ar Krimināprocesa likuma 124.panta otrajā daļā noteikto krimināprocesā ir pierādāma noziedzīga nodarījuma sastāva esamība vai neesamība, kā arī citi Krimināllikumā un Krimināprocesa likumā noteiktie apstākļi, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulējumā. Lemjot par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, jāizvērtē gan izdarītā objektīvās pazīmes, gan vainīgās personas nodoma saturs, gan arī izdarītās darbības, mērķi un motīvi.

Krimināprocesa likuma 23.pants noteic, ka krimināllietās tiesu spriež tiesa, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot valsts institūcijām un personām obligāti izpildāmu krimināltiesisko attiecību noregulējumu, kas, ja nepieciešams, realizējams piespiedu kārtā.

Atbilstoši Krimināprocesa likuma 511.panta otrajai daļai tiesas nolēmumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Krimināprocesa likuma 512.panta otrā daļa noteic, ka tiesas spriedumu pamato ar pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē, un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai, vai ar pierādījumiem, kurus saskaņā ar šā likuma 125.panta noteikumiem nav nepieciešams pārbaudīt. Savukārt Krimināprocesa likuma 564.pantā noteiktas apelācijas instances tiesas sprieduma saturam izvirzītās prasības. Šā panta ceturtajā daļa noteikts, ka nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumus par apelācijas sūdzības vai apelācijas protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa nav ievērojusi minētās procesuālās normas un taisījusi pretrunīgu nolēmumu.

Atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 564.panta sestajā daļā noteikto, nav atkārtojusi pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

Apelācijas instances tiesa atzinusi par pamatotu pirmās instances tiesas spriedumā secināto, ka /I.P./ un /A.S./ darbībās ir visas nepieciešamās un obligātās Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmes.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka ir pilnībā pierādīta apsūdzētajiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma "objektīvās puses darbību kopums, kas pareizi aprakstīts noziedzīgā nodarījuma aprakstā, ka tieši /A.S./ un /I.P./ kopīgas saskaņotas prettiesiskas darbības laupīšanas nolūkā personu grupā rezultātā, apsūdzībā norādītajos apstākļos tika prettiesiski nonāvēts /G.C./."

Augstākā tiesa konstatē, ka šādas pirmās instances tiesas atziņas ir pretrunā ar Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvo pusi.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka no apsūdzēto liecībām izriet, ka viņi vienojušies par laupīšanas izdarīšanu. Laupīšanas atvieglošanai un cietušā

pretestības paralizēšanai izmantotais vardarbības paņēmiens bijis šķīduma, kas iegūts, izšķīdinot medikamentu *Leponex* alkoholā, piedāvāšana cietušajam. Pirmās instances tiesa atzinusi par ticamām apsūdzēto liecības, ka viņu mērķis, pielietojot izvēlēto vardarbības veidu, bijis panākt gan nozieguma izdarīšanas atvieglošanu, proti, lai, iedzerot maisījumu, cietušajam iestātos bezsamaņas stāvoklis un viņš nebūtu spējīgs pretoties laupīšanai, gan noslēptu izdarītās laupīšanas pēdas, paredzot, ka maisījuma iedarbības rezultātā cietušajam būs atmiņas zudums.

Tāpat pirmās instances tiesa atzina par pierādītu, ka pēc laupīšanas apsūdzētie pameta nozieguma vietu, atstājot guļam zemē /G.C./, kura nāve iestājās notikuma vietā, un tā ir cēloniskā sakarā ar kombinētu saindēšanos no alkohola un klozapīna.

Izvērtējot apsūdzētajiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses pazīmes, pirmās instances tiesa secinājusi, ka apsūdzēto subjektīvā attieksme pret nodarījumu izpaudusies netieša nodoma veidā, jo viņu faktiskās darbības nozieguma īstenošanas laikā liecina par to, ka "viņi vēlējās vardarbīgi prettiesiski iegūt svešu mantu, paredzēja kaitīgās sekas, un, lai arī cietušā nāves iestāšanos pielietotās vardarbības rezultātā nevēlējās, apzināti šādas sekas pieļāva un bija vienaldzīgi pret tām". Pirmās instances tiesa atzinusi par pierādītu, ka apsūdzētie apzināti pieļāva jebkādu kaitīgu seku iestāšanos cietušā veselībai un dzīvībai medikamenta *Leponex* un alkoholiskā dzēriena šķīduma iedzeršanas rezultātā. Apzināti nebrīdinot par dzēriena saturu, iedodot un pierunājot jau stiprā alkohola reibumā esošo /G.C./ iedzert sagatavoto šķīdumu, būdami informēti, ka medikaments *Leponex* tiek izmantots psihiskas saslimšanas ārstēšanai stingrā ārsta uzraudzībā, un īpaši apzinoties, ka šī medikamenta un alkohola kombinēta lietošana pastiprina šo vielu mijiedarbību un rada blaknes, apsūdzētie rēķinājās, ka šā šķīduma iedarbības rezultātā notiks strauja cietušā veselības stāvokļa pasliktināšanās un vēlējās to, lai tādējādi atvieglotu ieplānoto noziedzīgo nodarījumu un noslēptu savu vainu tā izdarīšanā. "Lai panāktu vēlamo rezultātu un prettiesiski iegūtu svešu mantu, vienlaicīgi, pielietotās vardarbības laikā apzināti apdraudot cietušā veselību un dzīvību, apsūdzētie, pieļaujot cietušā nāves iestāšanos, lai arī to nevēlējās, bija iekšēji gatavi šādu seku iespējamībai."

Apelācijas instances tiesa piekritusi pirmās instances tiesas secinātajam, ka /G.C./ slepkavību pastiprinošos apstākļos apsūdzētie izdarījuši ar netiešu nodomu, uz ko norādot abu apsūdzēto darbības. Proti, redzot, ka /G.C./ jau bija stiprā alkohola reibuma stāvoklī, apsūdzētie apzināti piedāvāja viņam dzert veselībai un dzīvībai bīstamu alkohola un medikamentu šķīdumu, zinot, ka notiks /G.C./ veselības strauja pasliktināšanās, vēlējās to, lai atvieglotu laupīšanas izdarīšanu un noslēptu izdarīto. Kad /G.C./ pēc dzēriena lietošanas palika nekustīgi guļot zemē, apsūdzētie apzināti pieļāva jebkādu seku iestāšanos un bija vienaldzīgi pret sekām. Apelācijas instances tiesa secinājusi, ka /A.S./ un /I.P./ prettiesiskās darbības, dodot /G.C./ dzert no pudeles, kurā bija klozapīna un alkohola sajaukums, zinot, ka tā kombinēta lietošana ir bīstama cilvēka veselībai un dzīvībai, ir tiešā cēloniskā sakarā ar /G.C./ nāves iestāšanos.

Tiesību doktrīnā pausts viedoklis, ka noziedzīga nodarījuma subjektīvā puse ir noziedzīgu nodarījumu izdarījušas personas (nodarījuma subjekta) psihiskā darbība, kas tieši saistīta ar viņas izdarīto (nodarījuma objektīvajām pazīmēm), un tā apvieno vienotā veselā personas psihiskās darbības intelektuālos un gribas procesus (*sk. U.Krastiņš. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 127.lpp.*).

Tiešs un netiešs nodoms viens no otra atšķiras ar psihiskās darbības gribas momentu attiecībā pret kaitīgajām sekām – tiešs nodoms ietver kaitīgo seku vēlēšanos, bet netiešs – vienīgi kaitīgo seku pieļaušanu. Tieša un netieša nodoma intelektuālais moments ietver vienus un tos pašus psihiskās darbības kritērijus – apzināšanos, ka darbība vai bezdarbības akts ir nepieļaujams (neatļauts), un kaitīgo seku paredzēšanu. Darbības vai bezdarbības kaitīgo seku paredzēšana ir personas psihiska darbība, kas vērsta uz ārējās pasaules objektīvajām izmaiņām nākotnē un nozīmē to, ka personai ir priekšstats par šīm izmaiņām sakarā ar viņas izdarīto prettiesisko darbību un viņa šīs izmaiņas apzinās. Apzināšanās nozīmē to, ka persona saprot nodarījuma kaitīgumu noteiktām interesēm, balstoties uz dzīves pieredzi, erudīciju, izglītību, vispārējo kultūras līmeni, tiesisko apziņu u.c. Netieša nodoma gadījumā personas griba nav tieši vērsta uz noziedzīgā rezultāta sasniegšanu, aptver seku iestāšanās reālu iespējamību *(Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I?VIII[1] nodaļa). U.Krastiņš, V.Liholaja - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 66.lpp.).*

Augstākā tiesa konstatē, ka pirmās instances tiesas sprieduma un apelācijas instances tiesas lēmuma aprakstošajā daļā sniegtais Krimināllikuma 117.panta 6. un 10.punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma apraksts nesatur šā panta dispozīcijā aprakstīto noziedzīgo nodarījumu, tas ir, cietušā tīša prettiesiska nonāvēšana pastiprinošos apstākļos.

Augstākā tiesa vairākos nolēmumos paudusi atziņu, ka noziedzīga nodarījuma apraksts ir notiesājoša sprieduma būtiska sastāvdaļa, kas atspoguļo tiesas atzinumu par to, kādu noziedzīgu nodarījumu apsūdzētais ir izdarījis *(sk. Augstākās tiesas 2012.gada 7.jūnija lēmumu lietā Nr.SKK-372/2012, 2012.gada 20.decembra lēmumu lietā Nr.SKK-784/2012, 2014.gada 2.jūlija lēmumu lietā Nr.SKK-352/2014, 2015.gada 27.janvāra lēmumu lietā Nr.SKK-9/2015).*

Augstākā tiesa iepriekš arī norādījusi, ka tiesas spriešanā ietilpst ne tikai personas atzīšana par vainīgu vai attaisnošana celtajā apsūdzībā, bet arī personas atzīšana par vainīgu vai attaisnošana noziedzīgajā nodarījumā, izskatot un izlemjot celtās apsūdzības pamatotību. Tiesa var pārkvalificēt inkriminētās noziedzīgās darbības vai arī atzīt par pierādītiem no apsūdzības atšķirīgus noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, ja ar to nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 25.janvāra lēmumā lietā Nr. SKK-15/2011, Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 14.maija lēmums lietā Nr. SKK- 39/2013)*.

Augstākā tiesa arī konstatē, ka apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, lēmuma aprakstošajā daļā kļūdaini norādījusi, ka ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 11.februāra spriedumu no /I.P./ un /A.S./ solidāri /S.C./ labā piedzīta materiālā kaitējuma kompensācija 2569,21 *euro* apmērā. Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka pirmās instances tiesa 2015.gada 13.martā pieņēmusi lēmumu par pārrakstīšanās kļūdu labojumu. Proti, atzinusi, ka apsūdzībā pieļauta pārrakstīšanās kļūda un cietušās /S.C./ labā piedzenama materiālā kaitējuma kompensācija 2596,21 *euro* apmērā (lietas 3.sējuma 135.lapa).

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesas pieļautais Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 512.panta pirmās daļas, 124.panta un 564.panta ceturtās daļas pārkāpums atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /I.P./ un /A.S./ piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums. Augstākā tiesa atzīst, ka apsūdzētajiem /I.P./ un /A.S./ piemērotā drošības līdzekļa grozīšanai vai atcelšanai šajā kriminālprocesa stadijā nav pamata.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt pilnībā Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 10.februāra lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.
/I.P./ un /A.S./ piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu – atstāt negrozītu.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese	(paraksts)	A.Branta
Tiesnesis	(paraksts)	V.Čiževskis
Tiesnesis	(paraksts)	A.Freibergs